שלשה מינין פרק ששי נזיר

ותו אי ס"ד כי עביד עביד. מצורע במלקט וברהיטני שפיר דמי וזקנו להמיר תער הוא דאתא מדרכה מדלא כתב כיה תער (ה) הוה אמינא דבתער לא משתרי כלל מדלא כתיב תער במצורע ומינה לך כר"ל דאמר כל מקום שאתה מוצא כו' ה"נ במצורע ליגלח במלקט וברהיטני וליהוי מקיים וגילח את כל שערו וקא מ"מוקיים ליה תעשה דופשת זקנם לא יגלחו בתער הלא אסרה תורה ד"הקפת הראש אלא בתער שמע מינה דלהכי אינטריך זקנו למישרי תער במצורע ולמימרא דבתער אין במידי אחרינא לא דומיא ה"הקפת ראש דקתני ליה עשה דוגילח את כל שערו ודמי ליה לאו ו"דהקפה לפי שאינו יכול לקיים את שניהם. ור"א אית ליה ג"ם וקסבר מלקט והרהיטני נמי עבדי גילוח והוי נמי גילוח שיש בו השחתה ומש"ה כי ליקטו במלקט והרהיטני גבי ז"הקפה מייב וה"נ מפרש במסכת מכות בפרק אלו הן הלוקין(ה): **ור"א מאי טעמא.** דלומר הואיל ומוקמית להא דתני לעיל דמצורע יליף מדינא כר"א דבתער אין במידי אחרינא לא מאי טעמא לי מדינא הא איכא למיפרך כדלעיל(ה) מה להלד השוה שבהן כו': **יליף מרישא.** דכתיב לגבי מצורע וגילח את כל שערו ואת ראשו: **ראשו מה ת"ל.** והלא כתיב שערו וראשו בכלל שערו הוא אלא לפי שנאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו ז"ת"ל וגילח את ראשו בתער כמו שאמרתי לך גבי נזיר ור"א סבר לה כרבי יוסף דאמר לעיל (דף לט:) דגבי נזיר לא מיחייב אלא בתער ובמידי אחרינא לא (ז) ה"נ דאמר דאפילו אי מישתרי גבי נזיר כגון מלקט והרהיטני לא שרי במצורע: **וכ"ם תער למה לי.** וכי תימא למה לי למיכתב במצורע ראשו ליגלח מתער לא יעבור על ראשו האמור לגבי נזיר למישרייה במצורע ואפילו בתער: **סד"א הואיל וגבי נזיר כו'.** לא לעולם אימא לך דמצורע בתער אין במלקט והרהיטני לא דאי ס"ד עביד במלקט והרהיטני מצוה קעביד (ז) הוה אמינא דבתער כלל לא משוס דלא כתיב ביה תער וכדר"ל כו' והכא (ד) כיון דאפשר לו לקיים את שניהם עביד במלקט והרהיטני לקיים מצות עשה דוגילח את כל שערו וליקיים נמי לא תעשה דלא יעבור תער דלא אסרה תורה א) הקפת הראש אלא ואימא דבתער כלל לא קמ"ל אלא לאו שמע מינה (ז) דאינטריך ליה לאשו למישרי תער בנזיר מצורע למימרא דבתער אין מלקט והרהיטני לא ומש"ה אמי עשה דוגילח את כל שערו ודמי לאו דתער לא יעבור על ראשו לפי שאין אתה יכול לקיים את שניהם דמצורע שגילח במלקט והרהיטני לא עשה ולא כלום: (ה) ר"א לא מצי יליף במצורע בתער ולא במלקט והרהיטני מזקנו דהקפה משוס דקסבר ר"א גבי הקפה דאפילו ליקטו במלקט והרהיטני מייב דכתער דמי וכדנן נמי לא מצו יליפי מצורע בתער ולא במלקט והרהיטני מראשו דנזיר משוס דקסברי גבי נזיר כי גילח במלקט והרהיטני מייב דכתער דמי כדאמרינן לעיל (מ.) לרבנן כל המעבירין: **לפי כסב רחמנא רשו.** לאשמועינן דאפילו הקפת כל הראש שמה הקפה: ואי

ותו אי ס"ד כי עביד במלקט וברהיטני מצוה קא עביד מדלא כתיב תער כר"ל דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את לא תעשה ור"א מאי טעמא יליף מראשו דתניא ראשו מה ת"ל לפי שנאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו יכול אף נזיר מצורע כן ת"ל ראשו ממאי דלמא לעולם אפילו ליקטו במלקט וברהיטני מצוה קעביד וכי תימא תער למה לי למימרא דאפילו בתער ס"ד אמינא הואיל וגבי נזיר כי עביד בתער מיחייב גבי מצורע נמי ליחייב קמ"ל דלא אי סלקא דעתך כי עביד במלקט וברהיטני מצוה קעביד מדלא כתב תער כר"ל ורבנן האי ראשו מאי דרשי ביה מיבעי להו למידחי לאו דהקפה דתניא לא תקיפו פאת ראשכם יכול אף מצורע כן ת"ל ראשו למה לי למכתב ראשו ותיפוק ליה מזקנו דתניא זקנו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף מצורע כן ת"ל זקנו למה לי למכתב ראשו ולמה לי למכתב זקנו צריכי דאי כתב רחמנא זקנו ולא כתב ראשו הוה אמינא הקפת כל הראש לא שמה הקפה להכי כתב רחמנא ראשו

ואי

לרבנן דטעון תער לתגלחתו ב) (נזיר) והכא לא לאו ק"ו דמנזיר לא אמי [להו] תער במצורע וי"ל דאפילו לא קיים לו: דמצות נזיר בתער מ"מ ס"ל ספיר ילפינן ק"ו מנזיר דדמי תגלחת דידיה פיאות דהקפת הראש דאיכא בהו לאו ממקיף במספריים כדמשמע בסמוך מצורע לא כל שכן שיהא מותר לגלח אף בתער וידחה לאו דהשחתת זקן אלא ע"כ קרא דזקנו לא יגלח ע"כ קרא דזקנו אתא להעמיד תער ולא משמיעים אחריה: **ותו אי ס"ד כי עביד במלקט ורהיטני.** דקיים מצות גילוח ע"כ קרא דזקנו לא אתא למימר דמצי עביד בתער מדלא כתיב תער פירוש בהדיא דמבעי לן למימר כדרשב"ל דאסור לעשות וגלח בתער הואיל ויכול לקיים שניהם שיגלח במלקט והרהיטני או במספריים ולא ידחה לאו ג) דהשחתת זקן והיה להש"ס לומר לא שרינן תער מדלא כתב תער אלא הש"ס קלר הליעגא דנזיר ליעגא קלילא ורגיל בכמה מקומות לקלר לשונו אלא ע"כ קרא דזקנו אתא לקומצו מוכה והטעין תער למצורע דלא יצא ידי תגלחתו אלא בתער: **ורבי** אליעזר. דאמר אפילו ליקטו במלקט והרהיטני חייב [בפאות] דזקן וממיין בפאות דזקן אפילו בשאר משמיען ושפיר אינטריך זקנו דמצורע דדמי לאו דהשחתת זקן והיינו נמי בשאר משמיען מנא ליה תגלחת דמצורע דדוקא בתער יליף לה מראשו: **ראשו** מת"ל. דאשו דכתיב במצורע והלא כבר כתיב בנזיר דקרא יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו מת"ל[2] לפי שנאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו תוך ימי נזירותו יכול אף נזיר [מצורע] כך יהא אסור לגלח וכל שער[3] דקרא בשאר גופו ע"כ דאין לומר דעשה דוגילח דמצורע דמי לא תעשה דנזיר בתער לא יעבור על ראשו ועשה דגדל פרע שער ראשו ת"ל (שער) ראשו מיותר דאף נזיר ומצורע חייב לגלח בתער והאי דלא מוקי ר"א ראשו בראשו דכל אדם ולא בנזיר ולמדמי [לאו] דהקפה [גרידא] מי משוס דס"ל הקפת כל הראש [לא] שמה הקפה מי משוס דעשה דמי לא תעשה [גרידא] נפקא לר"א מגדילים כדכתיב ת"כ ראשו לא אינטריך אלא לראשו דנזיר אע"ג דאיכא לאו דתער לא יעבור ועשה דגדל פרע דמי להו עשה דוגילח מיתורא דראשו דכתיב במצורע והשתא נפקא ליה לר"א תער במצורע מנזיר דמידי דאסר בנזיר להעביר תער על ראשו הטעון בגלח בתער והיינו דקא מהדר בברייתא דלעיל (דף מ:) למילף תער במצורע מלויס ונזיר מן דינא ולא אמי ליה וגרך הוא לגומדה מראשו [דנזיר] ולעולם מנזיר ילפינן למצורע דטעון תער וס"ל[5] לר"א דנזיר לא לקי אלא בתער דוקא כר' יוסף דאמר לעיל הילכך מידי דאסור בנזיר דהיינו תער הטעון ו)לאו במצורע כדמשמע [דאין] על שאר מעבירין נמי לילקי בנזיר אכתי לא ידעינן תער במצורע דאיכא למימר קרא דראשו לשאר מעבירין: **ופריך** כדלעיל דלמא אפילו במלקט והרהיטני נמי מצוה קעביד במצורע וכ"ת למה לי למישרי דאפילו בתער דסד"א כו' גבי מצורע נמי ליחייב כלומר גם כשיהיה הנזיר מצורע ד] קמ"ל ומשני אי ס"ד כי עביד במלקט והרהיטני מצוה קעביד במצורע מדלא כתיב[6] היתר דמיירי בתער לא[7] דמי עשה דמצורע בכפירום לא דאי אפשר דנזיר שהרי אפשר לקיים שניהן וק"ק אמאי לא מסיק נמי הכא לשיטת דלעיל לשמוק קרא מיניה ואתא לאמינא ומה נזיר דאיסורא קעביד כו' וי"ל דהכא איכא למימר דשאני נזיר דליכא אלא חד לאו דהקפת הראש ולכך דמי ליה תגלחתו דנזיר אבל נזיר מצורע אית ביה תרתי דלא יעבור ולאו דהקפת הראש ולכך לא ידחה עשה דמצורע להנך תרי לאוין ועוד עשה דגידול פרע ועוד תירץ הכר"ש דלמאי דבעי למימר פרק כ' מזירין (לקמן דף נח.) אהך כריתא דראשו דהקפת כל הראש לא שמה הקפה אפילו חד איסורא ליכא בנזיר במקום[8] פאת הראש וליכא למימר ק"ו מנזיר דהתם ליכא תו שום דחיה: **ורבנן.** דנפקא להו דתגלחת דמצורע בתער מזקנו כדלעיל ראשו למה לי דנשלמא לר"א אינטריך ראשו למילף מיניה דתגלחת דמצורע בתער אלא לרבנן למה להו ראשו: **מיבעיא** להו לסדחי לאו דהקפה אף במצורע שאין נזיר אינטריך קרא לומר דדחי לאו דהקפה: **דתניא לא תקיפו פאת ראשכם יכול אף מצורע כן.** והא דכתב וגילח את כל שערו [חוץ] מפאת הראש או כשמירטו פאת ראשו ת"ל ראשו מיותר דכתיב במצורע לאשמועינן

מסורת הש"ס

א) שבת קנב. לקמן נח. יומא כ: מנחות מ., ב) לקמן נח. יומא ה., ג) [לקמן נ: נח.], ד) גי' א"מ דהשחתת זקן, ה) גי' א"מ דהשחתה, ו) גי' א"מ דהשחתה, ז) גי' א"מ השחתה, ח) [דף כח.], ט) [דף מ סוע"ב], י) גי' א"מ לגבי מצורע.

גוסחת הריב"ן

א) מקיים נמי: ב) יכול אפילו נזיר מצורע כן שלא יעבור תער על ראשו ת"ל כו': ג) מדאלמ"ר:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ותו אי וכו' מדלא כתב כיה תער אמינא כל"ל ותיפוק הוה נמחק: (ב) ד"ה ראשו וכו' וה"נ ההוא בילוח דאפילו לאפילו נגי נזיר: (ג) ד"ה אפ"א וכו' מלוה קעביד אמינא כל"ל ותיפוק הוה נמחק: (ד) באד"ר והכא נמי כיון דאפשר וכו' דלא אסרה תורה בנזיר אלא בתער ואיתא דבתער כלל לא אלא לאו כל"ל ואיתא קמ"ל נמחק: (ה) באד"ר ור' אליעזר לא מצי יליף דמצורע וכו' המעבירין הס"ד ואח"כ מ"ה וכנגן אלי לאשו וכו' מן המורה הס"ד ואח"כ מ"ה לכמי כתב וכו' הקפה הס"ד:

גליון הש"ם

גמ' בר"ל דאמר. עיין תוס' שבת תריב ע' ל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה אפ"א וכו' דלא אסרה תורה הקפת. מי' הקפת נמחק וכ"ב גילוח. ת"מ ועי"ש: ב) תוס' ד"ה (דף הקודם) דמצוה דטעון תער דמגלחתו אלא נזיר כל"ל: ג) ד"ה ותו אי ס"ד וכו' דלא יהיה לאו דהשחתת זקן ומשו"ה היה כל"ל: ד) ד"ה ומרבן כדלעיל וכו' הס"ל. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד ומשני וכו' מדלא כתיב דיתר תער כפירום. נ"ב עי' ת"מ:

הגהות התוספות

1. נ"ל לן. 2. נ"ל מת"ל ראשו. 3. נ"ל שערו. 4. תיבת דנזיר נמחק. 5. נ"ל דס"ל. 6. כאן אירע טעות המתחלפות ונשמטו כמה תיבות בדפוסים שלנו וכנ"ל מדלא כתיב תער כדרשב"ל. כלומר יאסר לו לגלח בתער כיון דלא כתיב דיתר תער כו'. כן הוא בס"י. 7. בס"ל ולא. 8. נ"ל במקום.

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"ג מהל' גזילה הל' ו ופ"ז מהל' מכירה הלכה טו:
נט ב מיי' פ"ז מהל' מכירה סה:
ס ג מיי' פי"ח מהל' טומאת צרעת הל' ח סמג עשין רלו רלז:

תורה אור השלם

1. וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת כָּל שַׂעְרוֹ אֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת זְקָנוֹ וְאֶת גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת כָּל שְׂעָרוֹ יִגְלָח וְכִבַּס אֶת בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם וְטָהֵר: ויקרא יד ט
2. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיהוָה קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה
3. לֹא תִקְּפוּ פֵאַת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תַשְׁחִית אֶת פְּאַת זְקָנֶךָ: ויקרא יט כז

מוסף רש"י

אם אתה יכול לקיים את שניהם. כגון לגן דפסחן כמדין מקרים עשה דלילית ולאו דכלאים (מנחות מ.). **ואם לאו.** כגון מצלת דאי אפשר כגל פשקן, יבא עשה. דלילית וידחה את לא תעשה (שם). **ראשו מה ת"ל.** כדאמר דמצורע נמי קאי (יבמות מ.). **יכול אף נזיר מצורע כן.** כשנטהר מגרעתו כתוך ימי נזירותו לא יעביר תער על ראשו (לקמן נח.).

פי' הרא"ש

ותו אי ס"ד אי עביד במלקט וברהיטני מצוה קא עביד מדלא כתיב תער כר"ל. כלומר אי לאו עיקר מצוה בתער לא דחי לאו דהשחתת זקן כיון דאפשר לקיים שניהם כדר"ל דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה ול"ח אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה את ל"ת. אלא ע"כ מדאצט' זקנו לומר דדחי א"א לקיים מצות תגלחת מצורע אלא בתער. ור' אליעזר מאי טעמא מהיכא יליף דתגלחת מצורע בתער דמזקנו לא מצי למילף דהשחתת זקן שייכא אף בשאר מעבירים: ראשו מה ת"ל מאחר דכתיב במצורע כל שערו מה הערך לפרוט ראשו: יכול אף בנזיר מצורע כן. לא יגלח ראשו: ת"ל ראשו ולקי ריש פ' ב' נזירים דייק תלמודא אמאי לא מוקמינן ראשו למדחי לאו דהקפת ראש כל אדם דלית ביה אלא לאו גרידא וכנ"ל לאוקומי לנזיר דאיכא תרי לאוי. ומדאצטריך ראשו למדחי לאו דנזיר אלמא תגלחת מצורע דוקא בתער דר"א לא מיחייב בנזיר בשאר מעבירי: למימרא אפילו בתער. אם הוא נזיר: ומשני אם איתא דאין תגלחת מצורע דוקא בתער לא דחי כיון דאפשר בפלקט ורהיטני ולקיים שניהם כדר"ל: ורבנן האי ראשו מאי דרשי ביה. כיון דמזקנו ידענן דתגלחת מצורע בתער: מבעי להו למדחי לאו דהקפה. יכול אף מצורע כן ונקיים קרא דכל שערו היכ' דנמרטו פאות ראשו. ותיפוק לי מזקנו דשמעינן מיניה דעשה דוחה את ל"ת: צריכי דאי כתיב זקנו ולא כתיב ראשו ה"א הקפת כל הראש לאו שמה הקפה. דעיקר איסור הקפה בנוטל פאות הראש ומנית שאר דהיינו משוה צדעיי לאחורי אזניו להכי כתב רחמנא ראשו למידק

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com